

LAPUJA

**Suomen mallin työpaja
20.4.2022**

Niko Savinainen

Liikunta- ja nuorisotoimen päällikkö
Lapuan kaupunki

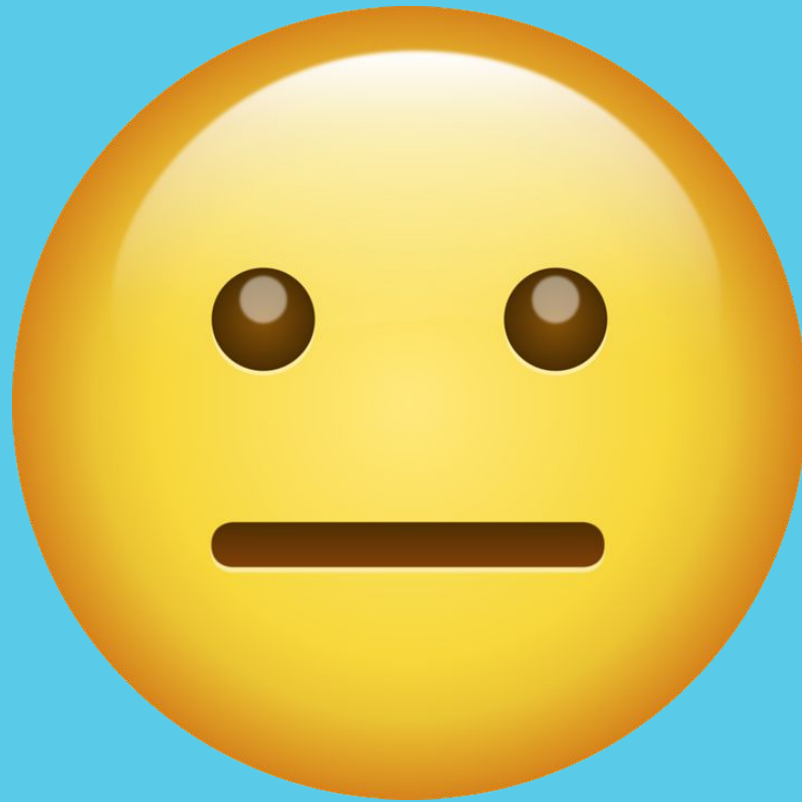
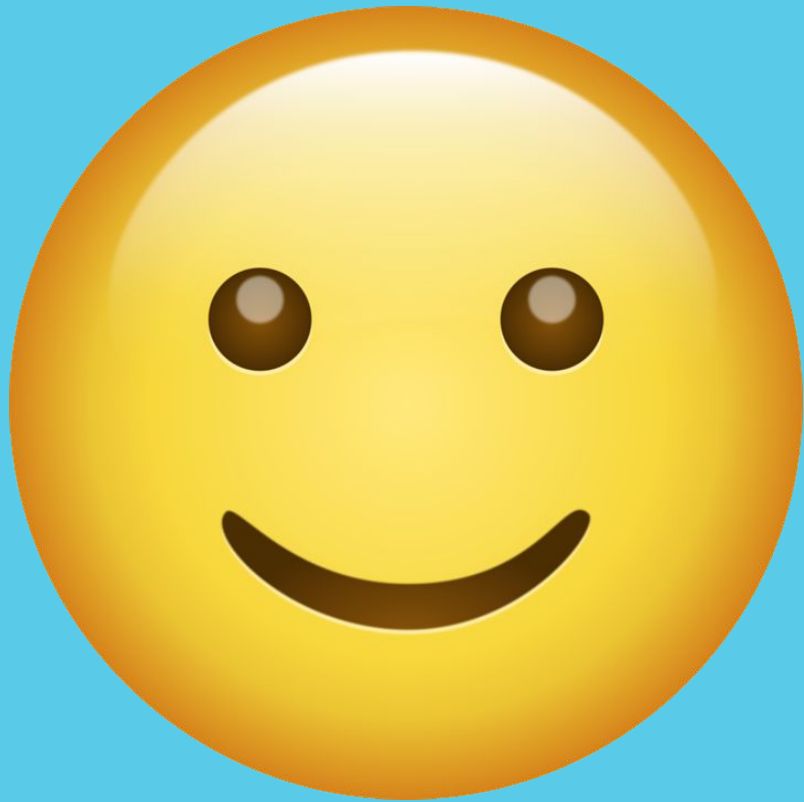

Riitta Kangasluoma

Hankekoordinaattori
Harrastamisen Suomen malli
Lapuan kaupunki

Millä fiiliksellä olet nyt?

Sisällys

1. Miten kunnissa on HSM organisoitunut?
2. Miten HSM on kunnissa suunniteltu ja toteutettu?
3. Miten HSM toimintaa arvioidaan kunnissa?
4. Miten kuntien HSM toiminnassa huolehditaan jatkuvasta parantamisesta?
5. Miten HSM ohjauspalvelut on kunnissa järjestetty?
6. Miten kunnissa on varmistettu HSM tiedonkulku ja vuoropuhelu?
7. Miten kunnissa on löydetty tahtotila ja sitoutuminen HSM toimintaan?

Visio, missio ja tavoite

1. Edistää lasten ja nuorten hyvinvointi harrastamisen keinoin
2. Suomen mallissa tarjotaan maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä.
3. Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Tehtävä 1. Miten kunnissa on HSM organisoitunut?

- Hankevastaava + 4 koulualueen vastaavaa. Kouluissa kerhotoiminnan vastaavat
- Hankekoordinaattori. Kouluissa vastaavat
- Projektikoordinaattori + 3 projektityöntekijää (osa 100 %, osa vähemmän), liikunta/taide- ja kulttuuri-/ruotsinkieliset & viestintä
- Pilottivaiheessa 2 rehtoria aktiivisia, rehtori koordinaattorin esihenkilönä. Aluksi koordinoitiin opettajavetoisena. Ohjausryhmä mukana.
- Pääallekkäisyys haasteena osassa kouluja, monien hankkeiden ja harrastusten yhdistelmä
- Poikkihallinnollinen työryhmä, sivistyksestä koordinointi, palkatut alueelliset ohjaajat, joista osa esim. nuoriso-ohjaajia.
- Palkkio yhteyshenkilöillekin. Toimijoita löydetty haun ja aiemman toiminnan kautta

Organisoituminen (Lapua)

Kuntataso

Johtoryhmä seuraa kuukausittain toiminnan tunnuslukuja. Asioihin puuttumista harkitaan ja valtuutetaan johtoryhmän jäseniä.

Kuntakoordinaattori

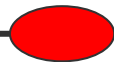
Kuntakoordinaattori (50%) avustaa kouluja ja johtoryhmää.

Työtehtäville keskeistä on yhteistyön sujuvoittaminen (HR, R&D ja hankinta)

Koulutaso

- Koulutaso toimii keskeisenä työnantaja- ja tilaajana.
- Vastaa mm. Viikkolukujärjestyksen suunnittelusta, palvelujen tilaamisesta puitejärjestelyn mukaisesti.
- Vastaa dokumentoinnista ja kirjauksista
- Työparina rehtori ja harrastetuutor, joille maksetaan työstä lisäkorvaus.

Hajautettu
organisaatio ←

→ Keskitetty
organisaatio

Tehtävä 2. Miten HSM on kunnissa suunniteltu ja toteutettu?

- Yksi henkilö vastaa kokonaisuudesta, ei valmista tukiverkoa kunnassa (hankesuunnitelman teko)
- Oppilaskysely pohjana suunnittelulle
- Nopea aikataulu, hyödynnetty aiemmin valmiita tukiverkostoja, sitten tarjouskysely/kilpailutus
- Henkilöiden vaihtuvuus (hankesuunnittelu ja toteutus) tuo haasteita, sammutellaan tulipaloja
  - Nyt oma luovuus ja ideointi mukana viimeisessä haussa
- Seuraava kausi
  - jos joku laji ollut täynnä, sitä voidaan jatkaa
  - Lapsilähtöisyys. Lapset tykkää, ovat sitoutuneita
  - Toiveita kuunnellaan toiminnassa ja kentällä
- Aiemmat kokemukset vaikuttaneet uuteen hakemukseen. Koordinaattorit mukana jo hankesuunnittelussa + oppilaskyselyiden toteuttamisessa.
- Tieto tulee kouluilta. Hankkeen kehys on tullut kaupungilta. Yhteyshenkilöitä ja osaamista eri tasoilla mukana, mutta aika pitkälti saatu aloittaa tyhjästä. Kaupunkien ohjausryhmät mukana.

Suunnittelu ja toteutus (Lapua)

- Lapualla suunnittelun ja tekemisen välinen kuilu on pyritty minimoimaan. Pohjalla ajatus “asiakaskokemuksesta” strategiana.
- Palveluiden tuottamisen ja hankinnan suunnitteluun on otettu mukaan myös palveluiden tuottajat.
- Kysynnän ja tarjonnan kartoittamisen ja ymmärtämisen pohjalta muodostuu puitejärjestely (näennäismarkkina), jonka pohjalta tehdään koulukohtaiset valinnat varsinaiseen palveluiden tuottamista koskien.
- Palveluiden kysyntää ja tuotantoa seurataan säännöllisesti, ja valmiutta on tehdä nopeitakin muutoksia.
- Suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin sykli on pienimmillään viikon mittainen.

Vesiputousmalli

Ketterä
kehittäminen

Tehtävä 3. Miten HSM toimintaa arvioidaan kunnissa?

- Palautekyselyt (toiminnalliset, kyselyt, skaalat)
  - Lapsille ja nuorille
  - Kerhonohjaajille
  - Palveluntuottajille
  - Koulujen yhteyshenkilöille
  - rehtoreille
  - Sähköisesti tai jalkautamalla paikanpäälle
- Osallistujamäärät
- Jatkuva palaute
- Nettisivujen palauteboxi
- Ohjaajien palautekysely
- Kehittämispäivät
- Harrastusfoorumi tilaisuus toimijoille 2 kertaa vuodessa
- Kerhonohjaajille mahdollisuus vastata anonyymisti
- Kouluterveyskyselyt
- Paikanpäälle seuraamaan ohjaajien toimintaa
- Etämahdollisuudet, teams

Miten HSM toimintaa arvioidaan kunnissa? (Lapua)

Viikoittain

Dokumentoidaan Suomen malli toiminnan osallistuja- ja kerhomäärät sekä hankkeen toimintaedellytysten tilanne. Oppilaita haastatellaan kouluissa säännöllisesti Suomen malli -toiminnan kysynnän kartoittamiseksi. Kirjaukset tehdään yhteiselle Google Sheet -alustalle.

Kuukausittain

Hankkeen ohjausryhmä kokoontuu kuukausittain. Asialistalla mm. Toiminnan toteutuminen koulukohtaisesti sekä talouden toteuma. Kuntakoordinaattori pääasiallisesti vastuussa asioiden kokoamisesta ja tiedottamisesta kouluille. Hankkeen taloutta seurataan hankeraportin mukaisesti kuukausittain.

Hankekausittain

Hankekausittain toteutetaan kyselyt rehtoreille ja huoltajille. Oppilaskysely on tarkoitus toteuttaa säännöllisesti, mutta pääosa oppilaiden tiedoista saadaan haastatteluin koulun arjesta. Kyselyiden raportointi on automatisoitu.

Arvioinnin valinnat (Lapua)

Mitä asioita olisi tärkeää arvioida?

Kerho- ja osallistujamäärä
Toimintaedellytysten "pulssi"
Onnistumiset toiminnassa
Parantamisen painopisteet
Talouden tunnusluvut

Miten asioista saadaan tietoa?

Haastattelut (päivittäin, viikoittain)
Luotaimet (viikoittain)
Kyselyt (kerran hankekaudessa)

Mitä päämäärää saatu tieto palvelee?

Oikeat palvelut oikea-aikaisesti
Sisäinen tehokkuus
Sujuva perustekeminen ja onnistuminen koulujen arjessa
Uudistumiskyky

Tehtävä 4. Miten kuntien HSM toiminnassa huolehditaan jatkuvasta parantamisesta?

- Vuosikello: kyselyt ja jatkuva arviointi
- Hereillä oloinen. Kuunnella ja reagoida
- Nopea reagointi muuttuviin tilanteisiin
- Tiedottaminen eri sidosryhmissä
- Muiden hankkeiden huomiointi ja lomittaminen (ei päällekkäisyyksiä)
- Kyselyt nuorille esim. Millä viestintäkanavalla toimitaan
  - Vastaus opettajat
  - Opettajille tietoa ja sitouttamista
- Jatkuva vuoropuhelu joka suuntaan
- Linkitetty kaupungin strategiaan. Sitoutetaan iso joukko eri toimialojen henkilöstöä
- Palautekyselyt perheille ja toimijoille
  - Ohjausryhmässä käynti. Muutoksia toimintaan
  - Verkostojen tuki
  - Aikataulu lukuvuoden loppupuolella
- Kouluttaa/koulututtaa lasten harrastusten ohjaamiseen

Miten kuntien HSM toiminnassa huolehditaan jatkuvasta parantamisesta? (Lapua)

- Strategian hyvä asiakaskokemus
- Lapualla jatkuva parantamisen ehto tulee kuntastragiasta.
- Toiminnassa hyödynnetään erimittaisia PDCA- syklejä.
- Koulut saavat toimia melko autonomisesti annettujen toiminta- ja talousraamien muodossa.
- Taloudellilla korvauksella ja tehtävänkuvien täydennyksillä mahdollistetaan työnantajalle sujuva direktio-oikeus.

Tehtävä 5. Miten HSM ohjauspalvelut on kunnissa järjestetty?

- 50 % HSM ohjausresurssista on opettajia ja koulunkäynninohjaajia
- 50 % ostopalveluna järjestöiltä (esim. urheiluseurat)
  - Hankintalain mukainen tarjouskilpailu
  - Hankinnasta vastaa hankinta-asiantuntija + juristi + projektipäällikkö (koordinaattori)
  - Jos ei tule tarjouksia, niin hankitaan kilpailun ulkopuolelta.
- 4 kpl harrastevinkkaria, joilla 60 % työajasta periaatteessa ohjausta.
- Ensi kaudella kunta palkkaa harrasteohjaajia lisäksi & ostopalveluna tuntiohjaajia sekä seuroja
- Harrastuskoordinaattori hoitaa ohjaajat kaikkiin ryhmiin. Kunnan organsoimat kerhot ohjaa oma liikunnanohjaaja, seura ja yhdistykset, opettajat ja muu koulun henkilökunta.
  - Ostopalvelut ostetaan toimintojen toiveiden mukaisesti

Miten HSM ohjauspalvelut on kunnissa järjestetty (Lapua)

- Lasten ja nuorten toiveiden lisäksi Lapualla toteutettiin sisäinen ja ulkoinen markkinakartoitus. Tavoitteena on ymmärtää miten ja millä ehdoilla palveluntuottajia saadaan mukaan “HSM markkinoille”
- Pääpainoksi muodostuu tuottaa markkinoille itse palveluita. Toimintamalliin ohjasi mm. ohjaajien osaamisvaatimusten huomioiminen.

Ostopalvelu

Kunta tuottaa itse (62%)

Tehtävä 6. Miten kunnissa on varmistettu HSM tiedonkulku ja vuoropuhelu?

- + Vuoropuhelu harrastustoimijoiden kanssa toimii matalalla kynnyksellä.
- + Ohjausryhmän työskentely
- Kouluyhteistyö osittain haasteellista

Miten kunnissa on varmistettu HSM tiedonkulku ja vuoropuhelu? (Lapua)

- Tiedonkulun varmistamisessa isossa roolissa kuntakoordinaattori.
- Kuntakoordinaattori tukee, mutta ei tee puolesta. Päävastuu on koulujen vastuuhenkilöillä, jotka muutenkin vastaavat koulujen tiedonkulusta ja dialogista.
- Koulut ovat itse saaneet melko autonomisesti osallisuusaineiston pohjalta suunnitella ja järjestää HSM toimintaa kouluilta.
- Kuntatasolla on määritetty “HSM markkinan” raamit.

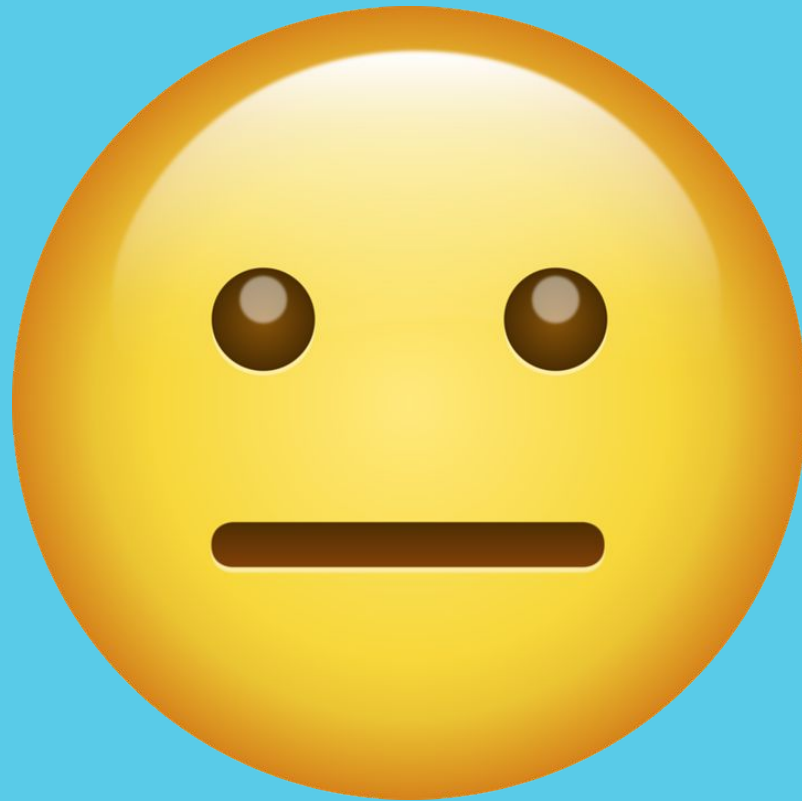
Tehtävä 7. Miten kunnissa on löydetty tahtotila ja sitoutuminen HSM toimintaan?

- Käsky ja mandaatti tuli kaupungin johdolta/toimialojen johdolta (opetus + kulttuuri ja vapaa-aika)
- Koulutoimen henkilökunta on sitoutunut hyvin
  - Opettajavetoisia, ulkopuolisten sitouttaminen on ollut vaikeampaa
- Toimialojen sitoutuminen on ollut myös haaste

Miten kunnissa on löydetty tahtotila ja sitoutuminen HSM toimintaan? (Lapua)

- Lapualla HSM täydentää olemassa olevia palveluinfrakstuktuuria
- Hyödynnettiin hyviä käytäntöjä perusopetuksen henkilöstöjohtamisesta
- Perustettiin toiminta jatkuvaan parantamiseen ja tiedolla johtamiseen. Strategiana hyvä asiakas- ja henkilöstökokemus
- Luotiin “HSM markkina”, jonka voidaan toteuttaa toimintaa.
- Harrastamisen Suomen malli on tarjonnut keinon reagoida myös muuttuvaan ulkoiseen ympäristöön. Mm. koronatilanne kansalaisopistossa ja turvapaikanhakijat.
- HSM saatu Lapualla kilpailuetua kuntamarkkinoilla.

Oletko aiempaa toiveikkaampi?

LAPUA

Lapuan kaupunki
Valtuustontie 8
62100 LAPUA
etunimi.sukunimi@lapua.fi